

Martin Valihora

Pavel Stiller

Petra Torkošová

Nová slovenská hudba

Bassfest+

C. Franck: Symfónia d mol

Poviedka Vandy Rozenbergovej

Hudobný život
12/2023/R. 55

**Zobcová flauta
Popoluška
či princezná?**

2,50€

25%
zľava s kódom
PF24

na symfonické koncerty v januári

11 12

Slovenská filharmónia
D. Raiskin *dirigent*
L. Vondráček *klavír*
Schnittke, Mozart, Grieg

25 26

Slovenská filharmónia
M. Leginus *dirigent*
M. Paľa *husle*
Rossini, Čajkovskij, Ravel

Zľavový kód platí od 6. do 31. 12. 2023 aj ONLINE

Obsah

- Koncerty**
- 2 Ensemble Ricercata – Spectrum Quartett – Štátna filharmónia Košice – Konzerthaus Viedeň – Nová slovenská hudba – ŠKO Žilina – Slovenská filharmónia – Hudba dneška v SNG...

- Z organového kokpitu**
- 9 Max Reger, ďakujeme

- Subito**
- 11 Jozef Chabroň o príprave SFZ do Ligetiho opery Le grand macabre

- Hudobné divadlo**
- 12 Štátna opera Viedeň: Le grand macabre
- 14 Štátna opera Hamburg: Salome
- 16 Kráľovská opera Štokholm: Melancholia

- Festivaly**
- 18 Bassfest+ 2023

- Rozhovor**
- 20 Pracovať s ľudským hlasom treba premyslene (Petra Torkošová)
- 22 Inšpirovať samého seba (Pavel Stiller)

- Nová hudba**
- 26 Slovenská hudba pre šesť strún

- Auris interna**
- 27 Gramatika nášho sveta

- Analýza**
- 28 César Franck: Symfónia d mol

- Jazz**
- 32 Strhnúť a upútať dokáže len absolútna hudba (Martin Valihora)
- 36 Jazzové laboratórium: Lubomír Tamaškovič (Nation in Bondage)

- Recenzie CD a kníh**

Poviedka

Môžeme sa dohovoriť. Šaj pes dovakeras (Vanda Rozenbergová)

Editoriál

ANDREA SEREČINOVÁ

Úspešné príbehy sa dobre píšú a ešte lepšie čítajú. V decembrovom čísle sa Juraj Kalász zhovára s jazzmanom Martinom Valihorom, ktorý vzorec úspešného hudobníka napĺňa suverénne, s jednoznačnými presahmi za hranice pôvodného prostredia, navyše, aj s aktivitami, ktoré sa dotýkajú verejného záujmu. Rada o príkladoch skutočných elit čítam, nesmierne rada ich vidím na stránkach nášho časopisu. Potrebujeme ich ako soľ.

Musím sa priznať, že s veľkým rozochvením vstrebávam príbehy o tých, čo žijú svoje „malé“ hrdinstvá, v ústraní, bez ambícií byť videnými, v skromných podmienkach, v skutočnom zákulisí nášho hudobného sveta. Nevzdávajúci sa organizátori lokálnych festivalov mimo kultúrnych centier, operátori malých nezávislých vydavateľstiev, učiteľia... Hnaní presvedčením o svojej pravde, idúci za ňou bez páťosu, lebo tam, kde nie je veľké publikum, nedá sa pred nikým na nič hrať.

Preto je na našej novembrovej obálke Pavel Stiller, učiteľ zobcovej flauty na Základnej umeleckej škole v Žiline. Zobcová flauta, tá popoluška zušiek, mliečny zub dychových nástrojov, vrchol pedagogickej užitočnosti, kus plastu zabudnutý takmer v každej hudbymilovnej domácnosti... Vyštudovaného hornistu Pavla Stillera nestihla v detstve otráviť, šťastne ho minula jej utilitárna rola, ktorú jej tak nepekne určilo naše základné hudobné školstvo, a zrejme preto ako dospelý muž podľahol jej čaru. Príbehy jeho dvoch najúspešnejších žiakov, finalistiek najprestížnejších svetových súťaží i populárnej televíznej šou Virtuózi, sú nielen vyústením jeho dlhoročného pedagogického a interpretačného hľadania, ale aj poctivej práce na sebe a neustálej potreby posúvať sa ďalej. Rozhovor s Pavlom Stillerom je pozvaním nielen pre učiteľov, rodičov detí, študentov, ale pre každého, kto hľadá životnú inšpiráciu.

Koniec roka je vždy plný koncertov, čo vidieť aj na našich stránkach. Veľmi teší zostava recenzií zahraničných operných predstavení, do ktorých kvalitne prispeli aj slovenskí interpreti a tvorcovia.

Posledným tohtoročným číslom sa s vami, vážení čitatelia, lúčime v tlačenej podobe až do začiatku februára 2024, keď si budete môcť kúpiť prvé dvojčíslo v novom roku. Na internete nás nájdete už skôr, v podobe čerstvej a dlhoočakávanej internetovej verzie Hudobného života.

Nech vaše sviatky na prelome rokov sprevádza pokoj, zdravie a hudba.

:||

Mesačník **Hudobný život** / september 2023 vychádza v **Hudobnom centre** Michalská 10, 815 36 Bratislava IČO 00 164 836

Zapísané v zozname periodickej tlače MK SR pod ev. číslom EV 3605/09

Redakcia: Šéfredaktorka: Andrea Serečinová (kontakt: andrea.serecinova@hc.sk, +421 2 20470420, 0905 643926), redaktori: Robert Kolář (robert.kolar@hc.sk), Jana Dekánková (jana.dekankova@hc.sk), Juraj Kalász (juraj.kalasz@hc.sk), externá redakčná spolupráca: Robert Bayer (robert.bayer@hc.sk), Jazykové korektúry: Marcel Olšiak, odborná spolupráca: Eva Planková, korektúry českých textov: Lucie Lukášová, grafická úprava: Róbert Szegény

Distribúcia a marketing: Patrik Sabo (tel: +421 2 20470460, fax: +421 2 20470421, distribucia@hc.sk) • **Adresa redakcie:** Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, www.hc.sk/hudobny-zivot/ • **Grafický návrh:** Pergamen Trnava • **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o., Bratislava • **Rozširuje:** Slovenská pošta, a. s., Mediaprint-Kapa a súkromní distributéri • **Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail:** predplatne@slposta.sk • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk • Objednávky na predplatné prijíma aj redakcia časopisu. Používanie novinových zásielok povolené RPPBA Pošta 12, dňa 23. 9. 1993, č. 102/03 • Indexové číslo 49215. ISSN 13 35-41 40 (tlačené vydanie), ISSN 2729-7586 (online, pdf verzia) • **Obálka:** Pavel Stiller a Klára Valentovičová, foto: Richard Kohler • **Názory a postoje vyjadrené v uverejnených textoch nie sú stanoviskom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne upravovať a krátiť objednané i neobjednané rukopisy. Texty akceptujeme len v elektronickej podobe.** • **Vyhľadávať v dátach uverejnených v tomto čísle môžete na adrese** www.siac.sk

Koncerty

4. 11. 2023

**Bratislava, Veľké koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu**
Ensemble Ricercata
Helga Varga Bach, Ivan Šiller,
Jozef Lupták
Bartók – Schubert

Večer komornej hudby, vysielaný v éteri Rádia Devín v rámci edukačnej relácie Hudobná dielňa, patril k najinšpirujúcejším bratislavským hudobným podujatiam posledných týždňov. K jeho umeleckej atraktivite prispelo nevšedné dramatické spojenie folklórom inšpirovaných diel Bélu Bartóka a Schubertovej sonáty pre špecifický strunový nástroj arpeggione.

Béla Bartók sa do dejín slovenskej etnomuzikológie zapísal systematickým zbieraním archaických ľudových piesní zo sedliackeho prostredia, ktoré využil aj vo vlastnej hudobnej tvorbe. Sedem nápevov z okolia Zvolena, viazaných na rôzne situácie z vidieckeho života, spracoval v piatich častiach sugestívneho piesňového cyklu *Dedinské scény*. Ich pôvodná verzia pre soprán a klavír z r. 1924 zaznela v interpretácii stálej členky ansámbľu Helgy Varga Bachovej a umeleckého vedúceho Ivana Šillera. Charakterové kontrasty použitých piesní umožnili vyniknúť všetkým technickým i umeleckým dispozíciám sólistky a potvrdili jej interpretačný nadhľad, ktorý sa odzrkadlil najmä v uvážlivom používaní vibrata a zrozumiteľnej deklamácii textu.

Vo všetkých výrazových polohách podmanivý vokálny prejav korešpondoval s atmosférou jednotlivých piesní, ktorú rovnakou mierou dotváral aj vyvážený a farebne bohatý klavírny sprievod. Najintenzívnejšie rezonovali dramatická tretia časť *Svadba*, podčiarknutá autenticky prednesenými „pokrikmi“, a lyrická *Ukoliebavka*. V nej uplatnená ľudová pieseň *Belí, že mi belí* predstavuje imaginárny dialóg matky so synom, ktorý speváčka výstižne

ilustrovala výrazným dynamickým rozdielom i kontrastným zafarbením hlasu.

Nasledujúce dva výstupy priniesli špičkovú súhru Ivana Šillera s hosťujúcim violončelistom Jozefom Luptákom. Práve violončelo sa na pódiu stalo prienikom medzi hudobnými svetmi Bartóka a Schuberta, hoci ani jedna z uvedených skladieb preň nebola komponovaná. Sonáta *Arpeggione*, pôvodne určená pre rovnomenný šesťstrunový sláčikový nástroj s pražcami, dodnes oslovuje svojou citovosťou a typicky schubertovskou kontradičnou radosťou a melanchóliou, ktorú publiku verne pretlmočili obaja interpreti. Okrem emocionálnej presvedčivosti prejavili aj svoj zmysel pre detailnú artikuláciu a tvarovanie hudobných fráz v pokojných i dramatických úsekoch. Kulmináciu harmonického napätia sa pokúšali stvárať výraznými dynamickými vlnami, ktoré však miestami ostali pohltené širokým priestorom rozhlasového štúdia.

Repertoár Jozefa Luptáka zahŕňa široké spektrum štýlovo a žánrovo rozličnej, staršej i súčasnej hudby. Po sugestívnej romantickej sonáte svoj rozhľad potvrdil aj živelným prednesom ľudových melódii v transkribovanej verzii pôvodne klavírneho inštruktívneho cyklu *Detom* pre violončelo a klavír z pera Pétera Bartóka, skladateľovho syna. Rozmanitosť ľudových melódii v slede kontrastných miniatúr, pútavých svojou prirodzenosťou a pestrou paletou charakterov, sa naplno zrkadlila aj v Luptákovej hre. Bolo počuť, že interpret nápevy dôverne pozná a dokáže plnohodnotne tlmočiť ich afekty.

Ensemble Ricercata vo svojich originálnych koncertných dramaturgiách pravidelne ponúka neopocúvané komorné diela a zaručuje prvotriedne interpretačné výkony. Zaslúžili by si preto väčšiu pozornosť a viac poslucháčov v hľadisku, ochotných vyhľadávať rozmanité hudobné inšpirácie a umelecké zážitky.

ANETA FICKOVÁ

7. 11. 2023

**Banská Bystrica, Bábkové divadlo
na Rázcestí**

Spectrum Quartett
(Nová) hudba na Rázcestí
Duchnický – Paľko – Chutková – Šarišský

Do Banskej Bystrice, tentokrát na pódiu Bábkového divadla na Rázcestí, sa s programom štyroch kvartet od štyroch slovenských skladateľov tzv. Generácie 84–88 vrátilo sláčikové kvarteto Spectrum Quartett. Ojedinelá dramaturgia vznikla z iniciatívy umeleckého vedúceho ansámbľu Jána Kružliaka ml. a bola zachytená aj na CD *CUBUS*. Prvýkrát zaznela v Banskej Bystrici v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice už v júni 2021. V novembri tohto roka si mohlo bansko-bystrické publikum vychutnať program s rovnomenným názvom *CUBUS* znovu, v rámci festivalu (Nová) hudba na Rázcestí, realizovanom Fakultou múzických umení AU BB.

V zrelej, dobre usadenej interpretácii a mierne upravenej dramaturgii zazneli skladby P. Duchnického, V. Šarišského, L. Chutkovej a M. Paľka. Akusticky nie veľmi prívetivá sála nezabránila kvartetu rozohrať divokú hru farieb, zvukných alikvotných tónov a delikátnych mikrintervalov. *4 kusy pre sláčikové kvarteto* (2019) Petra Duchnického otvorili čarovný svet nočnej oblohy a kto chcel, mohol „vidieť“ aj padajúce hviezdy. Fantastické klesajúce glissandá svojou hoboju farbou a zvláštnou clivosťou hneď na začiatku nechali tušiť, že paleta zvukov aj interpretačné akrobacie sa budú rozvíjať vo viacerých dimenziách.

Sláčikové kvarteto č. 6 (2020) Vladislava Šarišského predstavilo inú koncepciu, vychádzajúcu z tradičnejšej práce s hudobným materiálom. V slede hudobných príbehov sa interpreti stali ich hlavnými protagonistami, prechádzali nimi plynule a menili svoje roly.

Vo všetkých výrazových polohách podmanivý vokálny prejav korešpondoval s atmosférou piesní, ktorú rovnakou mierou dotváral aj vyvážený a farebne bohatý klavírny sprievod.